

Vele rusthuisbewoners maken zich zorgen. „Zullen onze kinderen voor ons moeten betalen?”

Aftasten op scène

Onderwijs en ontspanning voor blinden en slechtzienden dankzij Blindenzorg Licht en Liefde

- Voor strijken of informatica, Frans of stoelen biezen kunnen mensen met een visuele beperking terecht bij het herscholingscentrum Sint-Rafaël
- Zien en blinden maken bij *Ghent in Cap* samen toneel
- In de Gentse Maagdestraat zitten beide nu samen onder één dak

Jozefien VAN HUFFEL

In de creaklas heerst een beeld van het clowntje Bumba, door een grootvader gemaakt voor zijn kleinkind. In andere lokalen vallen de brailleleesregels bij de computers op, en een strijkijzer en een wasmachine, en nog elders wacht een podium op acteurs. Nog niet zo lang geleden hoorden deze gebouwen bij het aanpalende rusthuis, nu vertellen affiches dat *Ghent in Cap* hier zit, evenals Sint-Rafaël.

„Sint-Rafaël geeft opleidingen aan volwassenen met een visuele beperking. Ze volgen beroepsgerichte cursussen zoals Frans en informatica, of halen een middelbaar diploma voor de Centrale Examencommissie”, vertelt Ine Vansteelandt. „Anderen willen zelfstandiger worden in het dagelijkse leven. Zij leren lopen met de witte stok of werken met de spraakfuncties van hun gsm, koken of schoonmaken. Ook budgettering komt aan bod, want vooral jonge blinden hebben geen idee wat iets kost, omdat ze geen reclamefolders kunnen lezen en anderen hun facturen regelen.”

Sint-Rafaël telt dit jaar 39 cursisten tussen de twintig en de zeventig. Groepjes van vier of vijf personen zitten samen in de les. „Eerst testen we hoe ver ze staan, en ook onderweg wordt geregeld geëvalueerd. De duur van de opleiding is echter afhankelijk van wat de cursisten zelf willen kennen”, vertelt Ine.

In de kookklas hebben drie cursisten ieder hun eigen kookeiland. Je vindt er een weegschaal die spreekt, en een klein glazen plaatje. „Als je dat in melk legt, slaat het tegen de bodem wanneer het kookt. Overkokende melk is immers geen pretje”, legt Ine uit. „Deze niveaumeter piept dan weer als een glas vol is. Voor gasten kun je bewaarlijk met je vinger voelen zoals voor jezelf... We leren de blinden en slechtzienden wel zoveel mogelijk werken met materiaal dat in de reguliere handel te verkrijgen is.”

Maggy Manga Wa Mpuka volgt al vier jaar les bij Sint-Rafaël. Het diploma middelbaar, richting Latijn, dat ze in Congo behaalde, geldt niet in België. Door haar visuele beperking kon ze niet verder studeren. „Ik leerde eerst Nederlands. Nu doe ik examens voor de Centrale Examencommissie. In juni word ik dertig, en ik wil administratief werk vinden.” Maggy volgt dus boekhouden en talen, informatica en recht.

Aan de andere kant van het gebouw zit *Ghent in Cap*, een kunstencentrum dat projecten lanceert met artiesten die de wereld anders horen, zien, ruiken, proeven en voelen. Voorlopig houdt het zich vooral bezig met podiumkunsten. Het begon immers met een eenmalig maar erg succesvol toneelstuk, voor de 75ste verjaardag van Blindenzorg.

„Uit het groepje van toen groeide Toneelhuis 45, een amateurge-

In de creacursus wendden de cursisten met een visuele beperking hun diverse talenten aan voor een zee uit vilt, een Bumba voor de kleinkinderen of abstracte schilderkunst. © Kristof Ghyselinck

zelschap waarbij iedereen die wil kan aansluiten. Voor sommige acteurs is een tekst leren eigenlijk te moeilijk, maar na een jaar werken blijken ze hem toch te kennen. We hebben net met onze productie *Sammeke en Sanneke* getoerd in cultuurcentra”, vertelt regisseur Dirk Van Den Broeck.

Onder de vlag *Sense 4 Sense* werkt het centrum ook aan semiprofessionele projecten, met iets hogere eisen voor de acteurs. „We selecteerden net drie blinde en drie ziende acteurs voor ons volgende stuk, *Couple Double*. In oktober gaan we in première tijdens een theaterfestival in Kroatië”, legt Dirk uit. „We gaan improviseren over relaties. Bijvoorbeeld over hoe het hier voor Jan is om samen te leven met vijf vrouwen, want hij is onze enige mannelijke acteur!”, lacht hij.

Jan Gosselin speelde al mee in de vorige productie *Godvergeten*. „Vroeger was ik eigenlijk meer sportief dan artistiek. Ik was langafstandsloper”, vertelt hij. Dirk

vult aan: „En met medailles, dat moet je niet vergeten te vertellen.” „Ik ging mee naar de Paralympics. Toen ik geen partner meer had en ook niet meer zoveel zin, kwam ik in een leegte. Ik zag toen dat ze hier mensen zochten, en waagde mijn kans.”

„Als ziende mensen acteren, apen ze de bewegingen van anderen na. Veel houdingen ken ik echter gewoonweg niet”

Blinde acteurs zijn zeldzaam. Ook voor Jan was de drempel naar het podium hoog. „Als ziende mensen acteren, apen ze bewegingen na die ze hebben gezien. Ook een collega die op latere leeftijd blind werd, herinnert zich hoe ze moet bewegen. Maar veel houdingen en bewegingen ken ik gewoon niet.” Dirk beaamt: „Mensen die blind geboren zijn, missen onze

codes. Met sommige gebaren zou Jan zich belachelijk maken, als we hem lieten doen.”

Toch kreeg Jan de smaak te pakken. „Misschien was de voorbereiding wel onvergetelijker dan de opvoeringen”, kijkt hij terug. „*Godvergeten* was gebaseerd op het stuk *De Blinde van Maeterlinck*, en zoals de figuren in het stuk brachten we zonder eten een dag in het bos door, de zienden ook met een blinddoek. Wat zeg je dan? Er kwamen emoties naar boven, we hebben zelfs gehuild. Ik herontdekte mezelf en bleek dingen te kunnen die ik niet verwachtte.”

Sint-Rafaël en *Ghent in Cap* steunen kan via Blindenzorg Licht en Liefde op rekeningnummer 474-7063781-84. Giften vanaf 30 euro zijn fiscaal aftrekbaar. Info via 050 40 60 50 of docu@blindenzorglichtenliefde.be. Info voor kandidaat-acteurs bij *Ghent in Cap* op 0473 95 13 88 of priegel.koelman@ghentincap.be.